

Poročilo popisa ptic na Cerkniškem jezeru v letu 2019

pripravili: Primož Kmecl, Katarina Denac, Alen Ploj & Matej Gamser

Ljubljana, marec 2020, ver. 2

Fotografija na naslovnici: Kostanjevka *Aythya nyroca* (foto: Alen Ploj)

Priporočeno citiranje:
Kmecl P., Denac K., Ploj A., Gamser M. (2020): Poročilo popisa ptic na Cerkniškem jezeru v letu 2019. Projekt LIFE Stržen (LIFE16NAT/SI/000708). DOPPS, Ljubljana.

KAZALO

POVZETEK 4

ABSTRACT 4

1. UVOD 5

2. METODE 5

3. REZULTATI IN DISKUSIJA 6

VIRI 15

POVZETEK

V letu 2019 smo opravili popise ptic znotraj mirne cone za bobnarico *Botaurus stellaris* (v okviru projekta LIFE Stržen) na območju Ključev na Cerkniškem jezeru. S kartirno metodo smo popisali vse vrste ptic trstišča. Popisi so bili opravljeni v okviru akcije D3 projekta Stržen. Napravili smo tri dnevne in en nočni popis, med 25.4. in 5.7. 2019. V večjem delu maja in junija 2019 nam je visoka voda onemogočala popis; v tem času je najverjetneje propadlo tudi veliko gnezd ptic. Populacija večine vrst je tako bila najverjetneje podcenjena. V mirni coni smo tudi v letu 2019, kljub slabim pogojem za gnezditev, zabeležili visoke gostote vrst trstišča. Najpogostejša vrsta je bila bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*, ki je tu znova dosegala največje znane gostote v Sloveniji.

ABSTRACT

In the year 2019 we surveyed the birds inside the quiet zone for Bittern *Botaurus stellaris* (in the project LIFE Stržen) in the area of Ključi on Cerknica Lake. We surveyed all species with the mapping method. The individual surveys were done inside the action D3 of the project Stržen. We made three daily and one night survey, between 25 Apr and 5 Jul 2019. In the most part of May and June 2019 high waters prevented the surveys; probably a lot of nests were destroyed in this time as well. The population of most species was therefore most probably underrated. In the quiet zone we registered high numbers (densities) of reed species in the year 2019 as well. The most abundant species was Sedge Warbler *Acrocephalus schoenobaenus*, which reaches here the highest known densities in Slovenia.

1. UVOD

V letu 2019 smo opravili popise ptic znotraj mirne cone za bobnarico *Botaurus stellaris* (v okviru projekta LIFE Stržen) na območju Ključev. S kartirno metodo smo popisali vse vrste ptic trstišča. Popisi so bili opravljeni v okviru akcije D3 projekta Stržen.

2. METODE

Območje mirne cone (111 ha) smo popisali s kartirno metodo (Bibby *et al*. 2000). Napravili smo tri dnevne in en nočni popis, med 25.4. in 5.7. 2019 (tabela 1). Zaradi velikosti in težke prehodnosti območja smo za en popis potrebovali tri dni (oziroma tri popisovalce v enem dnevu). Za lažjo orientacijo na terenu smo po celotni mirni coni razporedili orientacijske točke, ki so bile med seboj oddaljene 100 m (slika 1) – med popisom je moral popisovalec obiskati vsako od teh točk. V karto je za vsak popis vpisoval vse prisotne vrste in njihovo aktivnost. Obrazec s kodami aktivnosti je predstavljen v prilogi 1.

V večjem delu maja in junija 2019 nam je visoka voda onemogočala popis; v tem času je najverjetneje propadlo tudi veliko gnezd ptic, predvsem na sredini jezera. Populacija večine vrst je tako bila najverjetneje podcenjena. Zato smo opravili tudi manj popisov kot predvideno (trije dnevni in en nočni, namesto petih dnevnih in treh nočnih).

Tabela 1: Popisni datumi kartiranja ptic v mirni coni za bobnarico na Cerkniškem jezeru v letu 2019. Rdeče so obarvana polja z jutranjimi popisi, zeleno pa polja z nočnimi popisi.
*južni del mirne cone zaradi visoke vode ni bil popisan

Popis	Datum
1	25. 4. 2019
2	20. 6. 2019
3	3.7. 2019
3	4.7. 2019
3	5.7. 2019
4	7. 5. 2019*

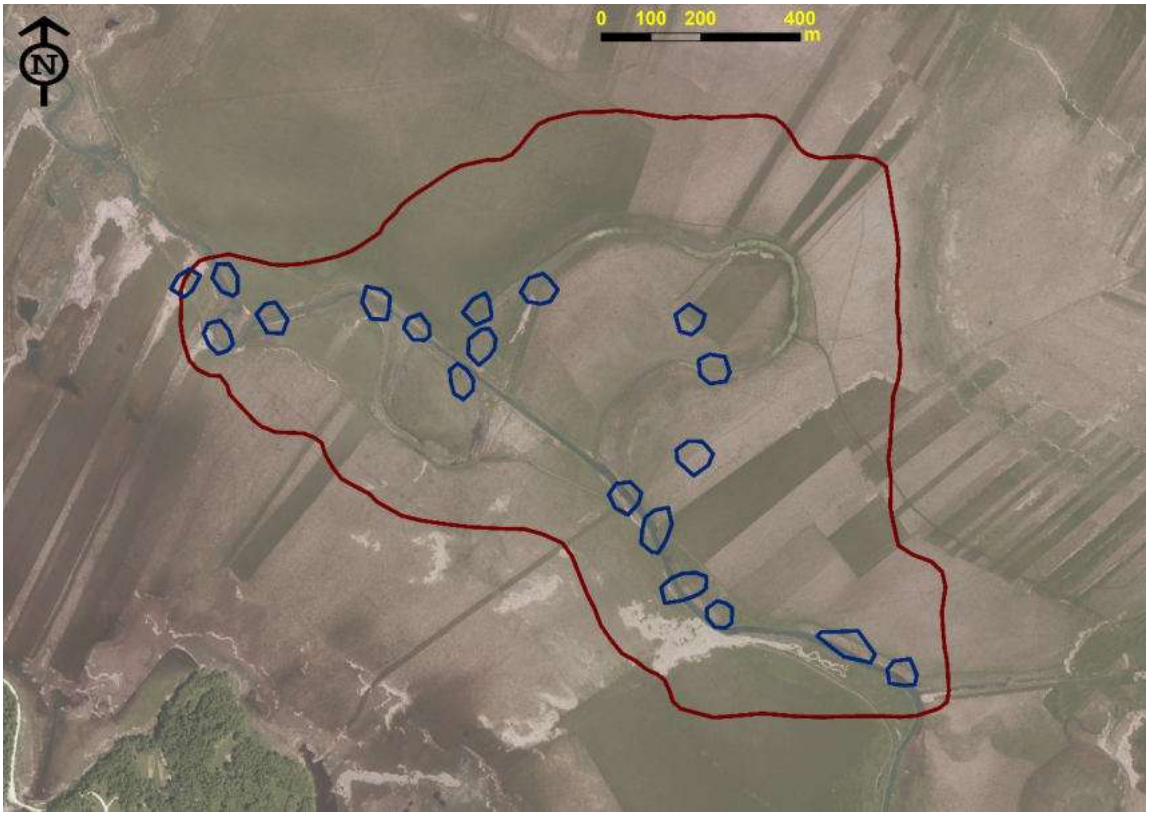
Slika 1: Mirna cona za bobnarico z orientacijskimi točkami za kartiranje ptic

3. REZULTATI IN DISKUSIJA

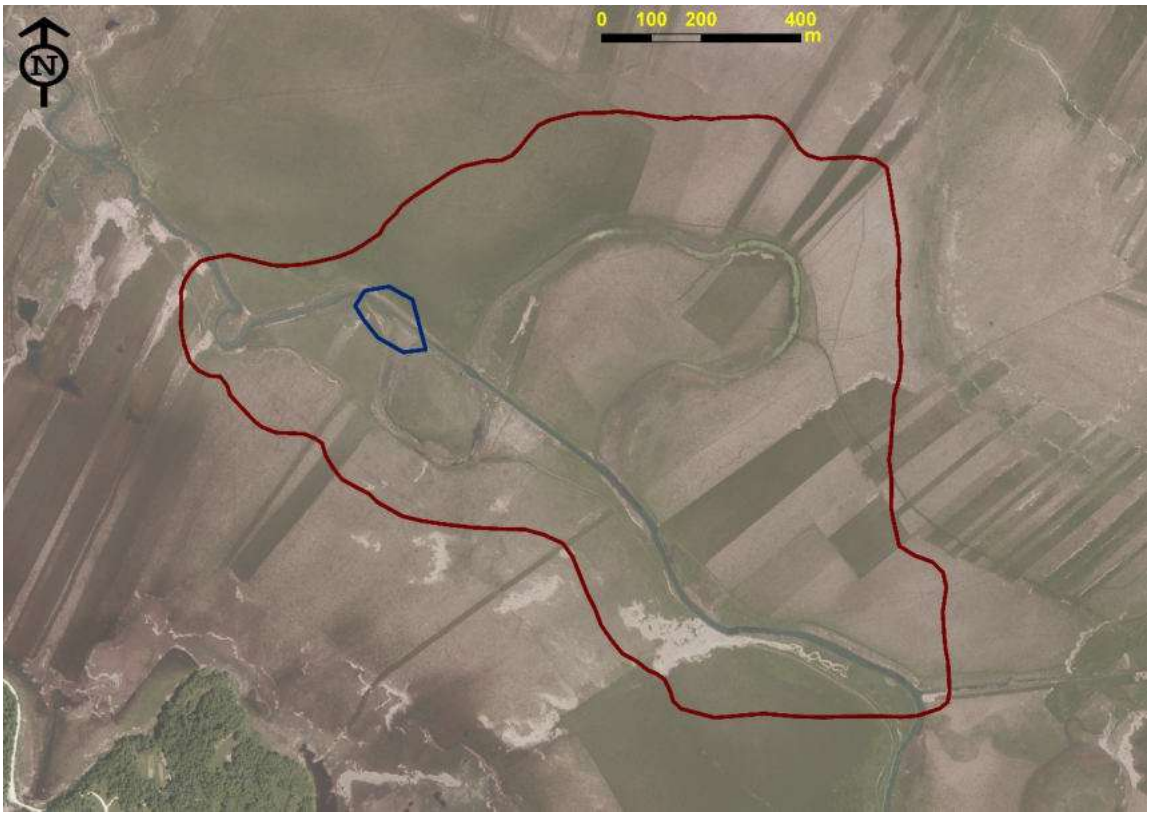
V mirni coni smo tudi v letu 2019, kljub slabim pogojem za gnezditev, zabeležili visoke gostote vrst trstišča. Najpogostejša vrsta je bila bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*, ki je tu znova dosegala največje znane gostote v Sloveniji (6,3 p./10 ha) (tabela 2). Prej je bila največja gostota znana z vlažnih travnikov severno od Ledavskega jezera, in sicer 6 p./10 ha v letu 1999 (Božič 2000), ki pa v kasnejših popisih ni bila več potrjena; za pregled gostot na ostalih območjih glej Tome (2019). V primerjavi z vrstami, ki so bile razporejene predvsem ob strugi Stržena (npr. rakar *Acrocephalus arundinaceus*, rumena pastirica *Motacilla flava*, mokož *Rallus aquaticus*), je bičja trstnica dokaj enotno poseljevala celotno območje mirne cone (slika 4), manjkala je le na obrobnih, bolj odprtih predelih. Razporeditve teritorijev posameznih vrst znotraj mirne cone za bobnarico v letu 2019 so predstavljene na slikah 2–16. Zabeležena je bila tudi sivka *Aythya ferina* z mladiči; gnezditev te vrste je bila do sedaj na jezeru potrjena le enkrat (A. Škoberne *osebno*). Od varstveno pomembnih vrst smo zabeležili še tri teritorije kozice *Gallinago gallinago*, pet teritorijev trstnega cvrčalca *Locustella luscinoides* ter en teritorij pritlikave tukalice *Zapornia pusilla*.

Tabela 2: Gnezdilke trstišča, zabeležene med kartiranjem v mirni coni za bobnarico na Cerkniškem jezeru v letu 2019; pri vrstah označenih z zvezdico, je bil kot kriterij za zaris teritorija dovolj le eno opazovanje osebka/para; podan je tudi izračun gnezditvene gostote.

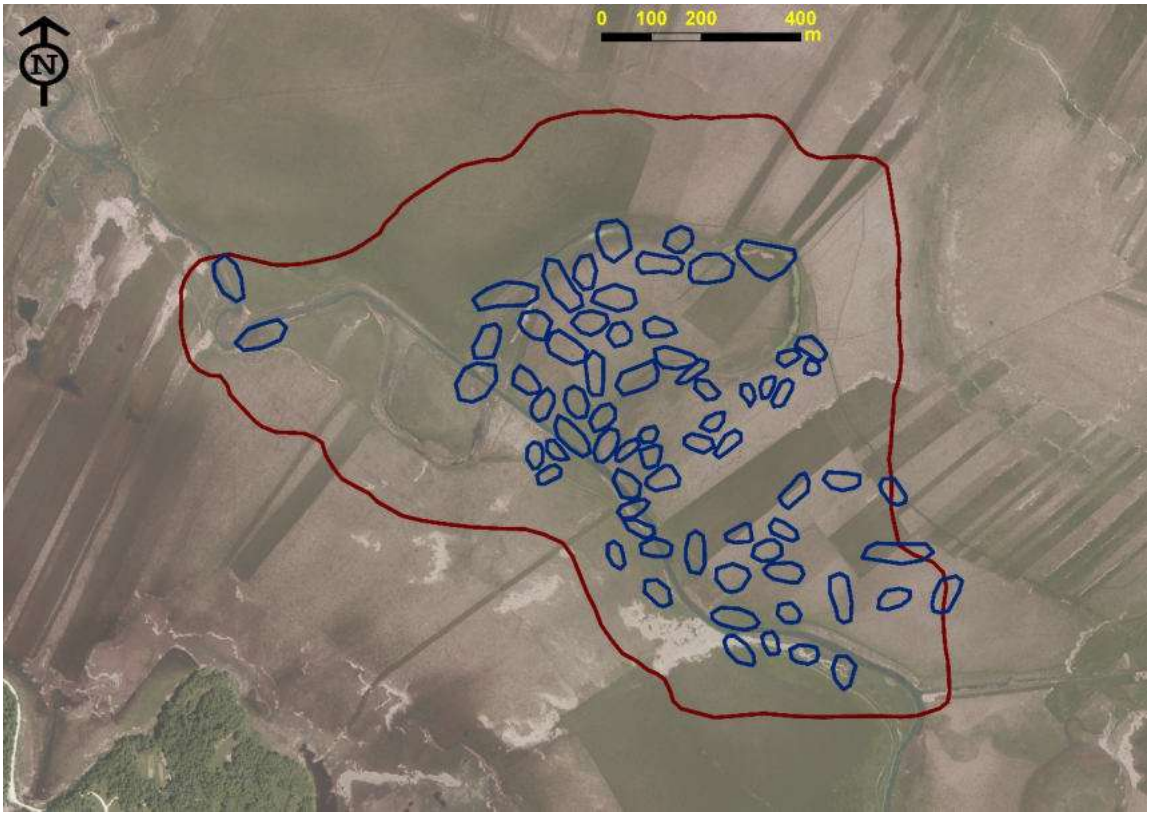
Slovensko ime vrste	**Latinsko ime vrste**	**2019**	**G (p./10 ha)**
bičja trstnica	*Acrocephalus schoenobaenus*	70	6.3
mokož*	*Rallus aquaticus*	42	3.8
rumena pastirica	*Motacilla flava*	28	2.5
rakar*	*Acrocephalus arundinaceus*	19	1.7
kosec*	*Crex crex*	18	1.6
liska	*Fulica atra*	11	1.0
trstni strnad	*Emberiza schoeniclus*	10	0.9
trstni cvrčalec	*Locustella luscinioides*	5	0.5
mali ponirek	*Tachybaptus ruficollis*	4	0.4
kozica*	*Gallinago gallinago*	3	0.3
grahasta tukalica*	*Porzana porzana*	2	0.2
sivka*	*Aythya ferina*	1	0.1
mala tukalica*	*Zapornia parva*	1	0.1
pritlikava tukalica*	*Zapornia pusilla*	1	0.1
reglja*	*Spatula querquedula*	1	0.1

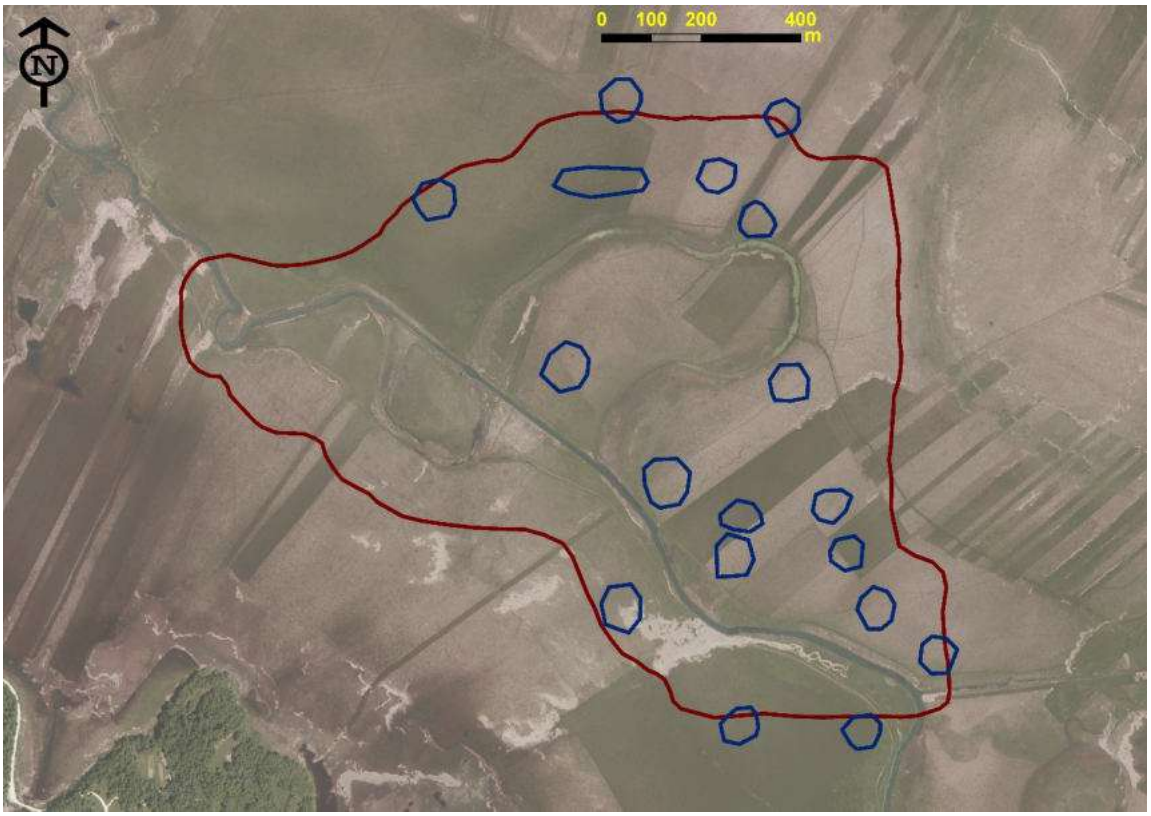
Slika 2: Teritoriji rakarja *Acrocephalus arundinaceus* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

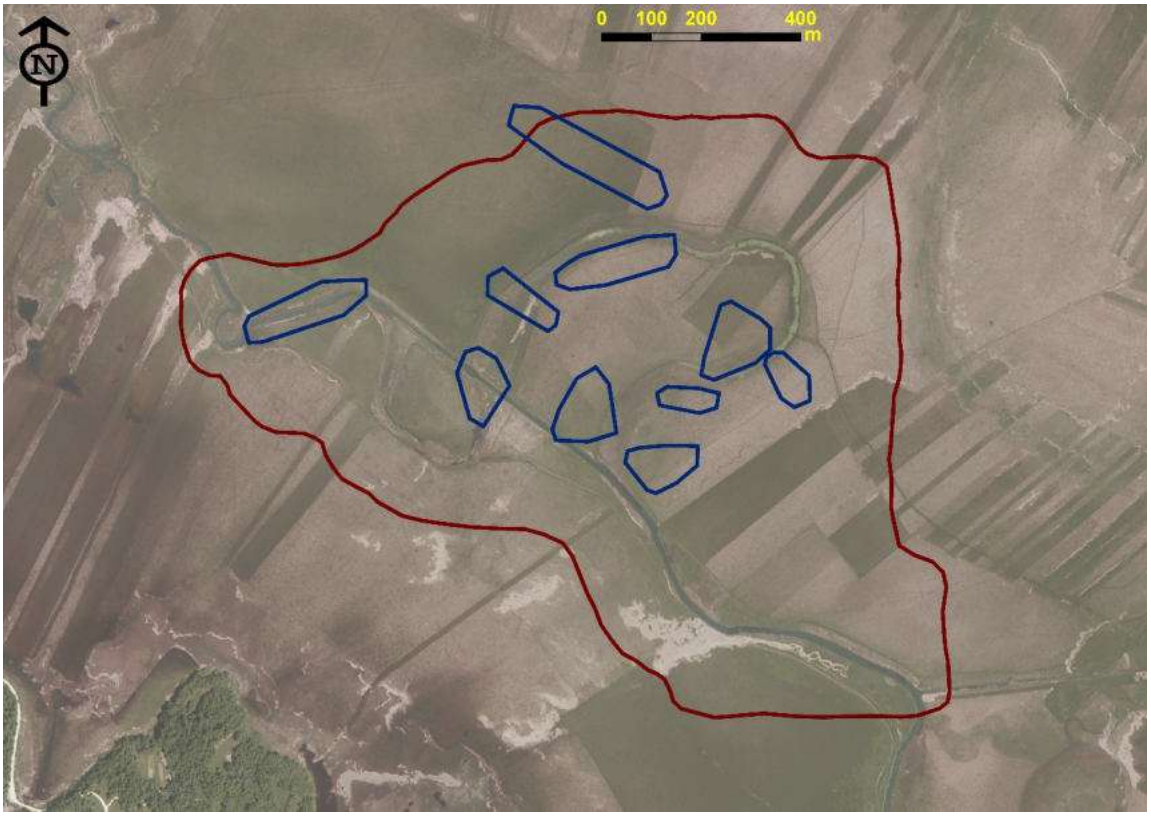
Slika 3: Teritorij sivke *Aythya ferina* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

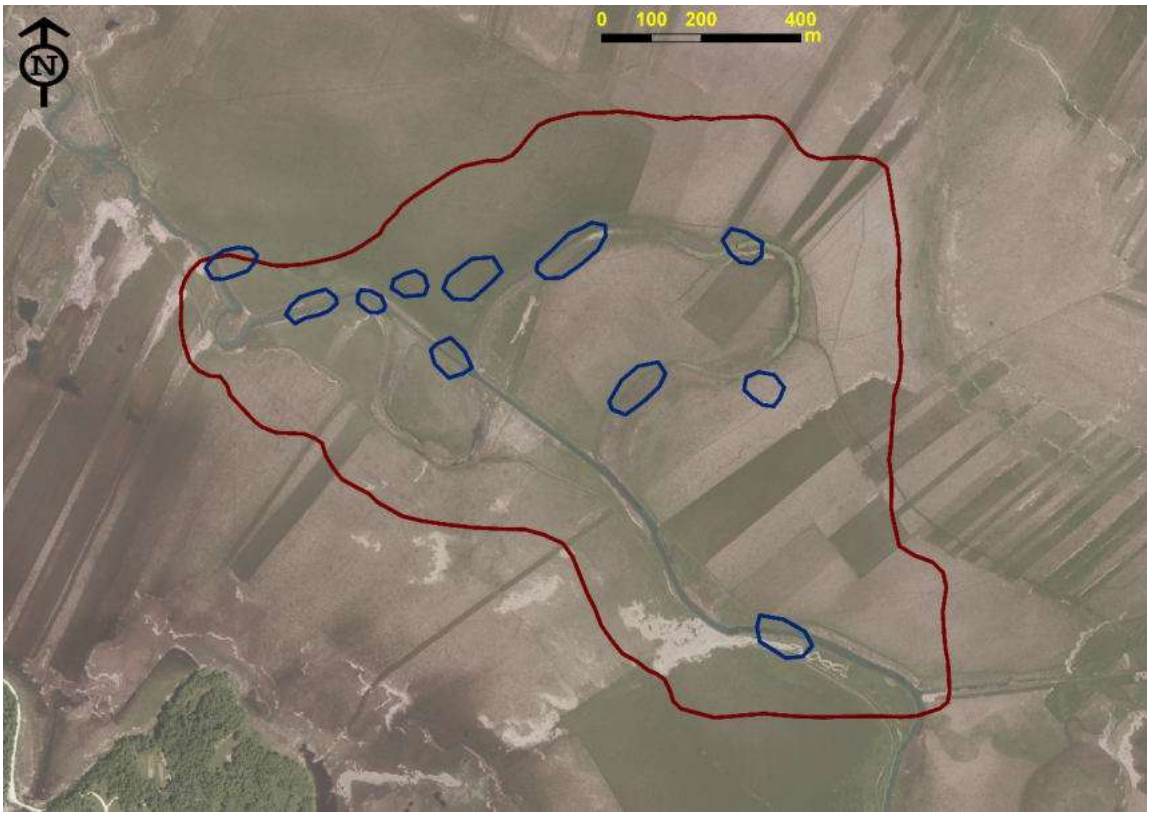
Slika 4: Teritoriji bičje trstnice *Acrocephalus schoenobaenus* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

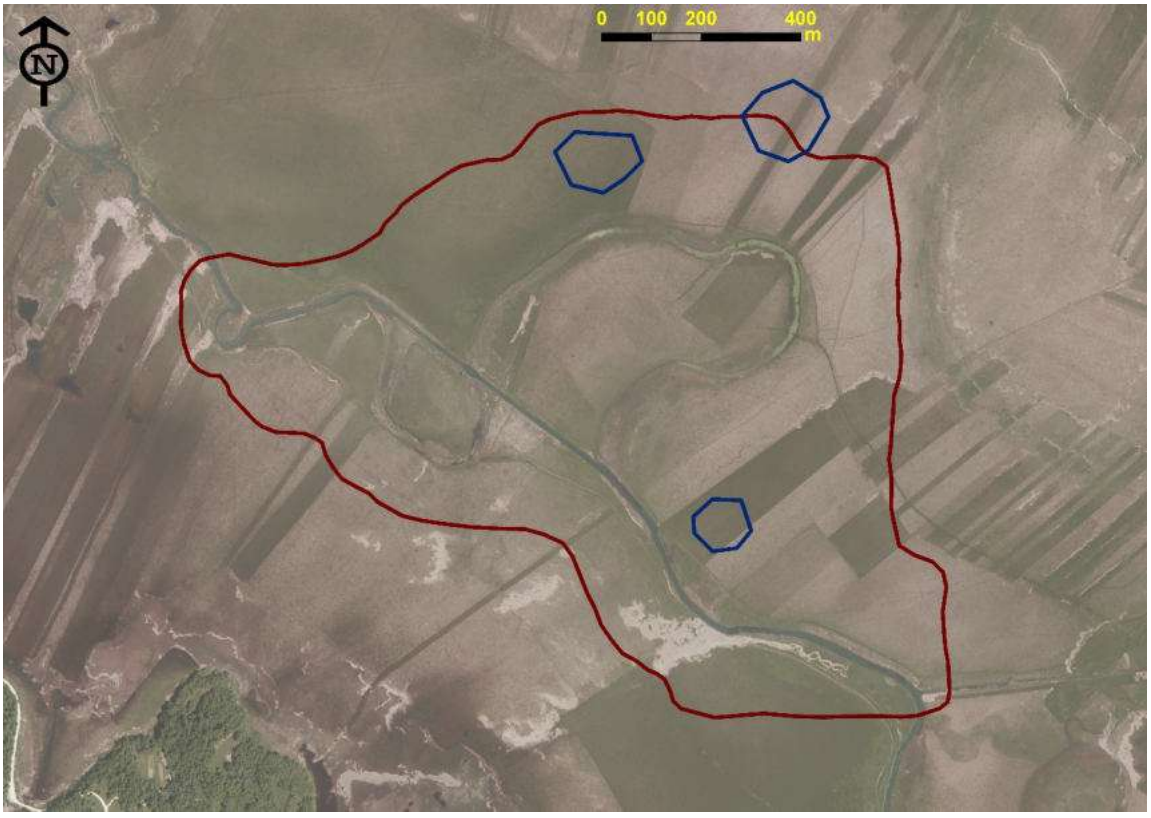
Slika 5: Teritoriji kosca *Crex crex* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

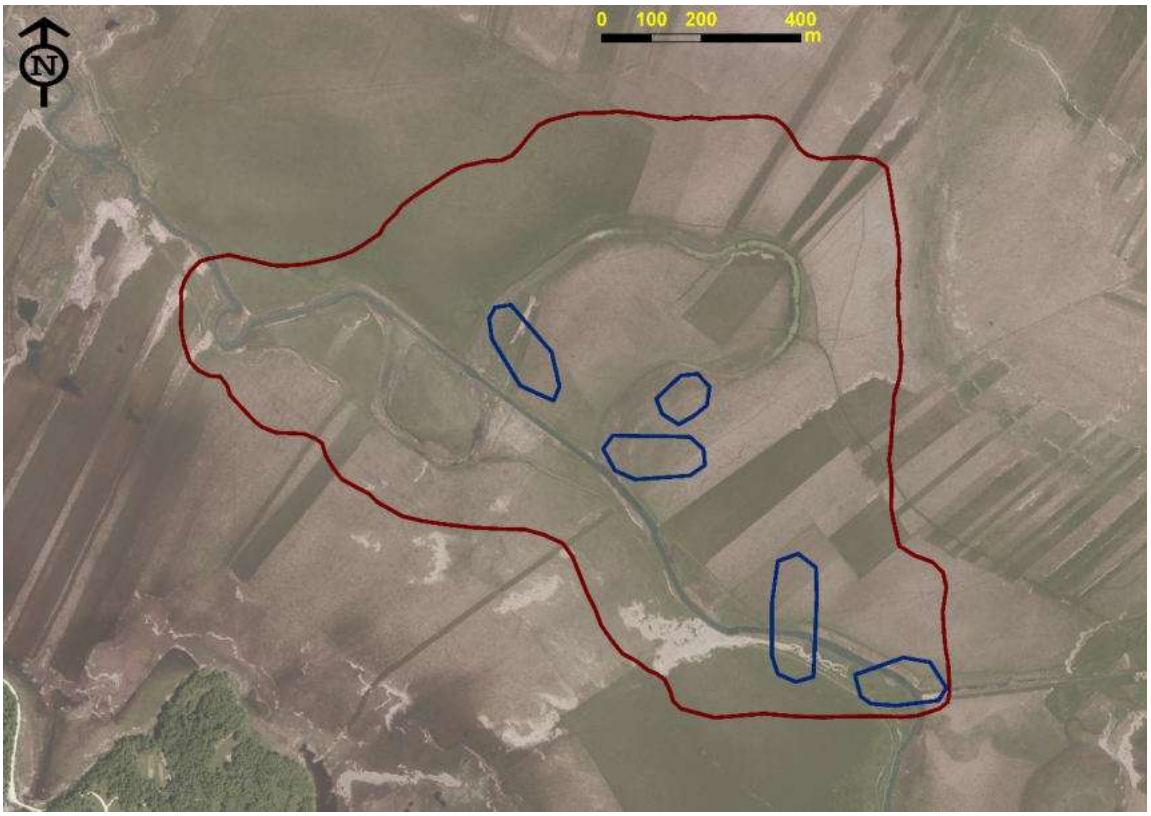
Slika 6: Teritoriji trstnega strnada *Emberiza schoeniclus* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

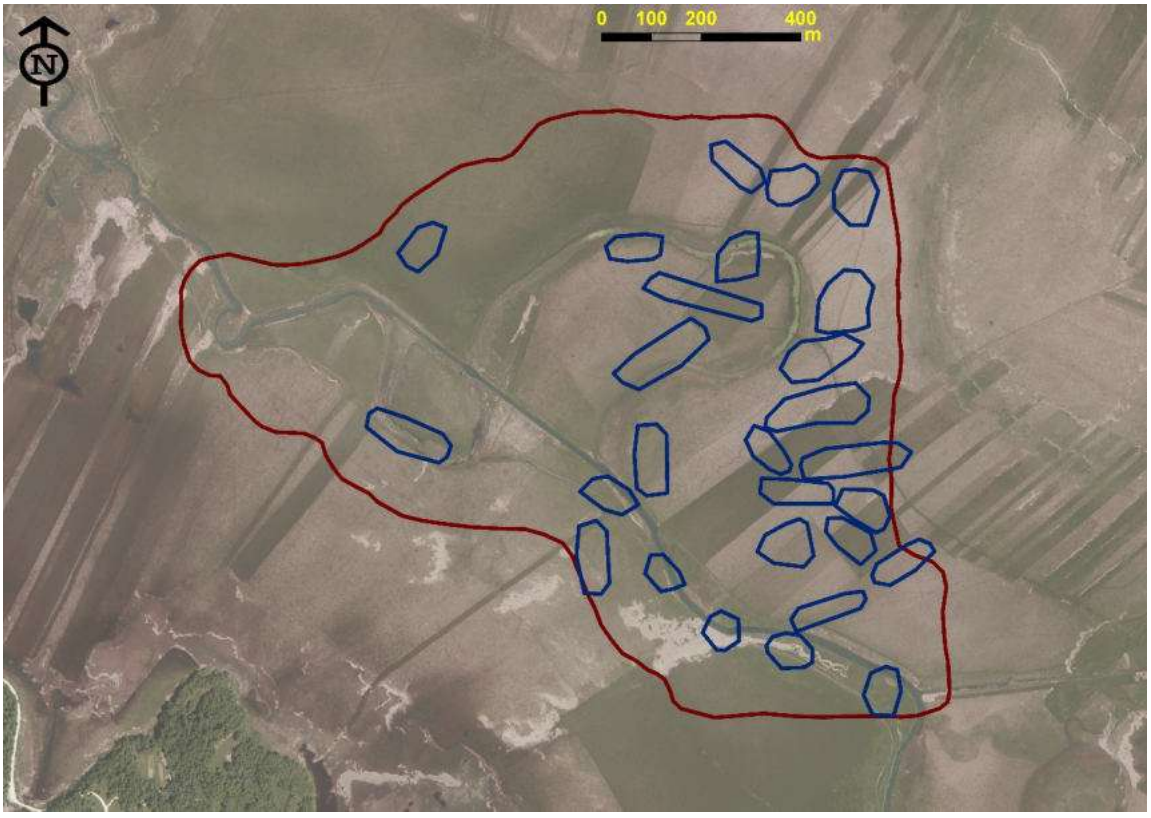
Slika 7: Teritoriji liske *Fulica atra* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

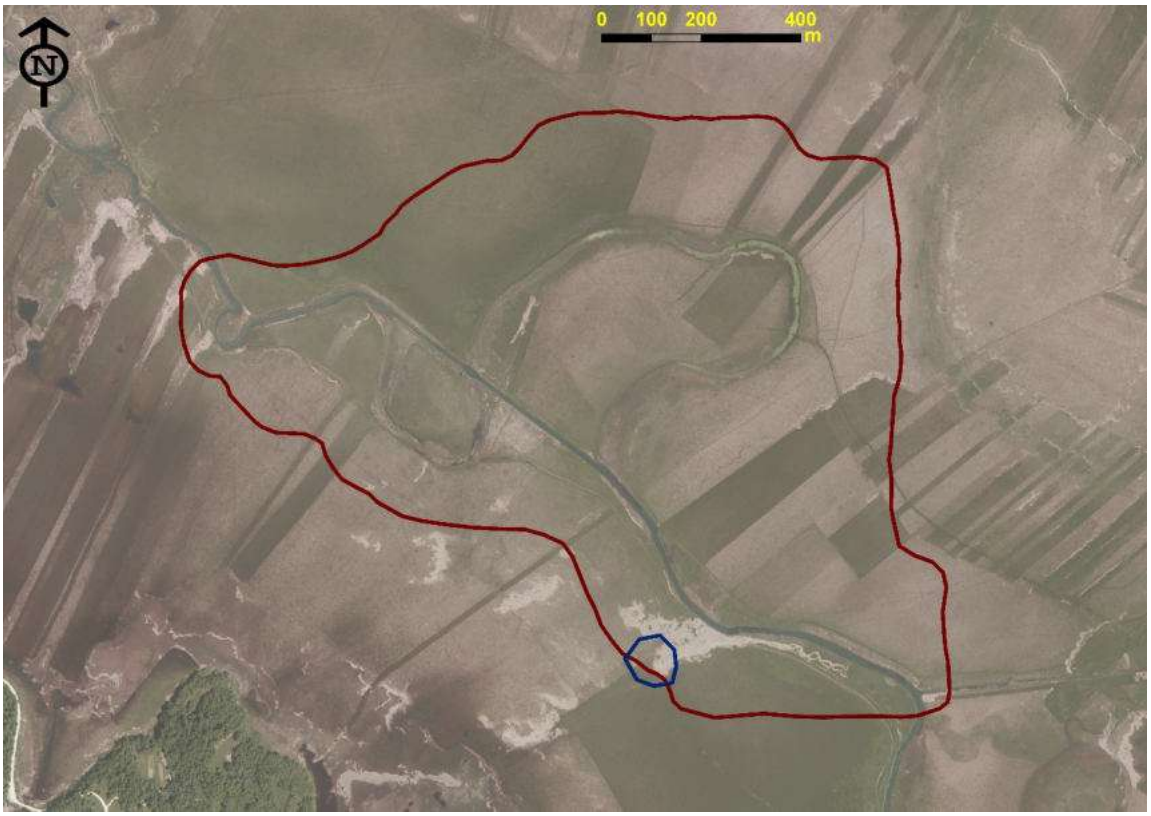
Slika 8: Teritoriji kozice *Gallinago gallinago* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

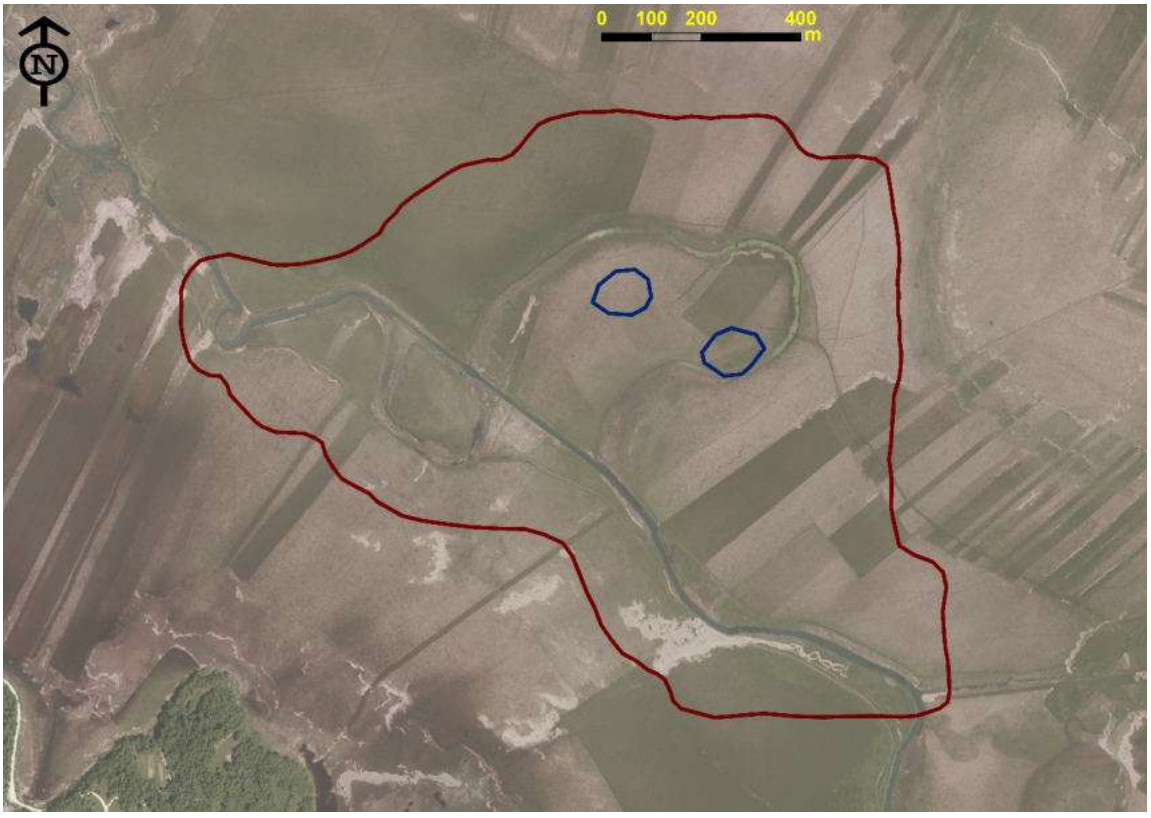
Slika 9: Teritoriji trstnega cvrčalca *Locustella luscinioides* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

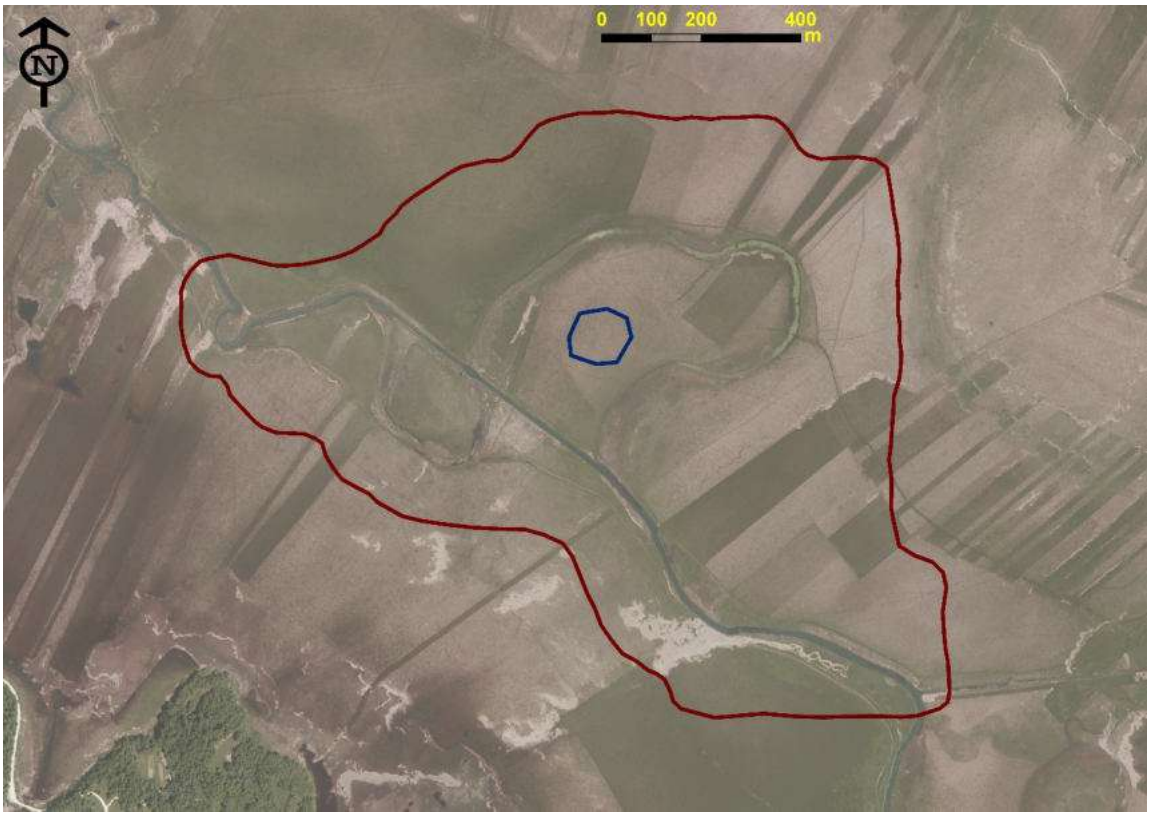
Slika 10: Teritoriji rumene pastirice *Motacilla flava* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

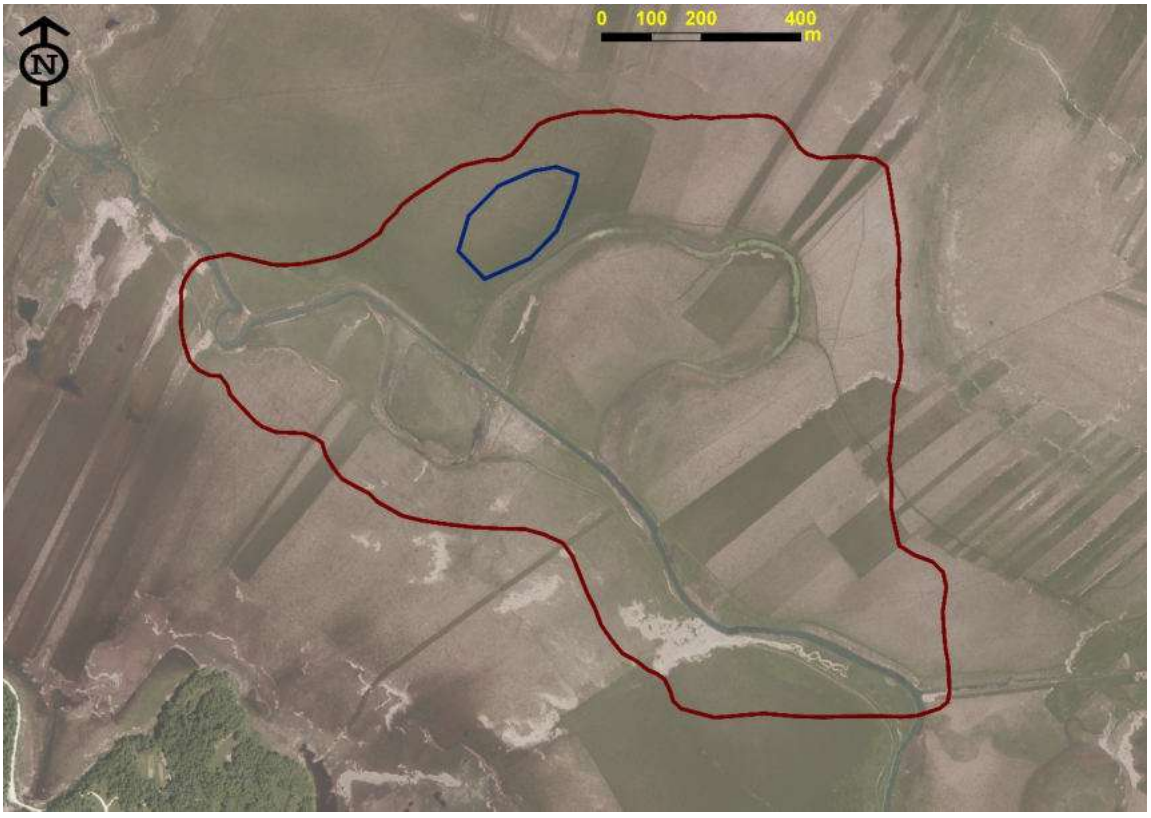
Slika 11: Teritorij male tukalice *Zapornia parva* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

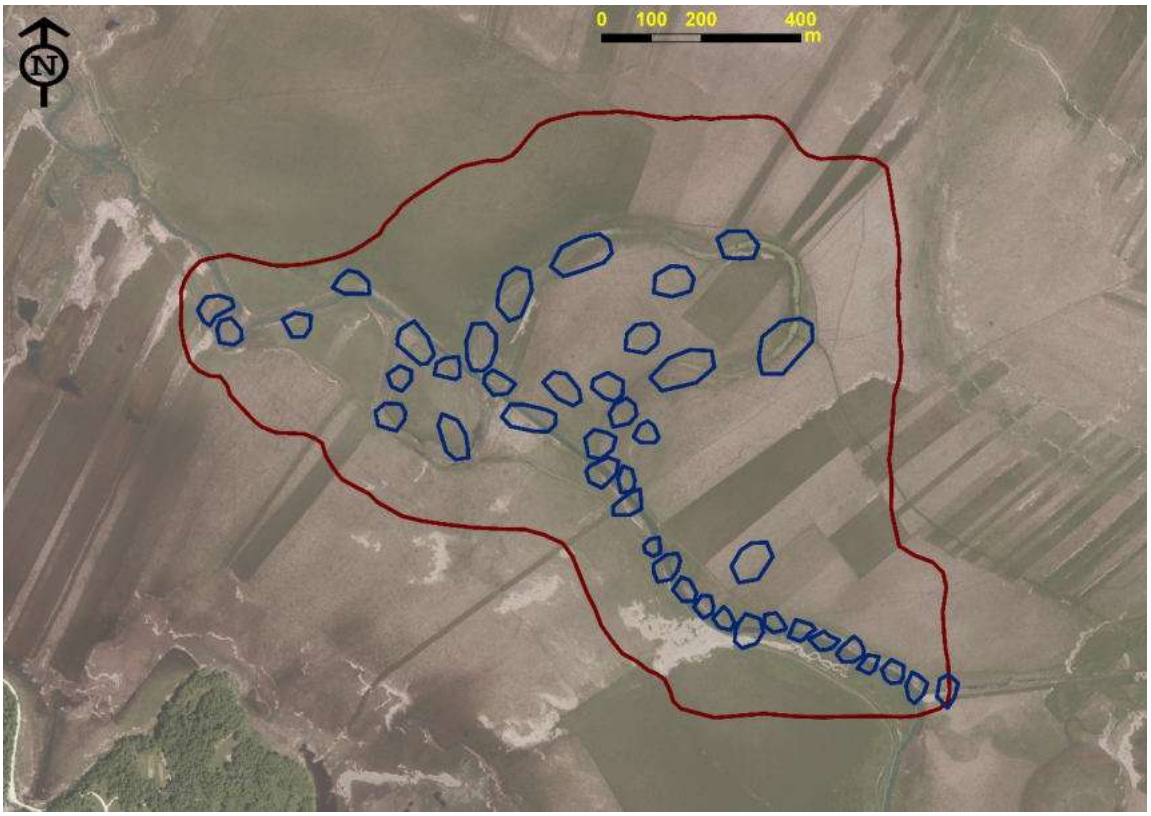
Slika 12: Teritorija grahaste tukalice *Porzana porzana* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

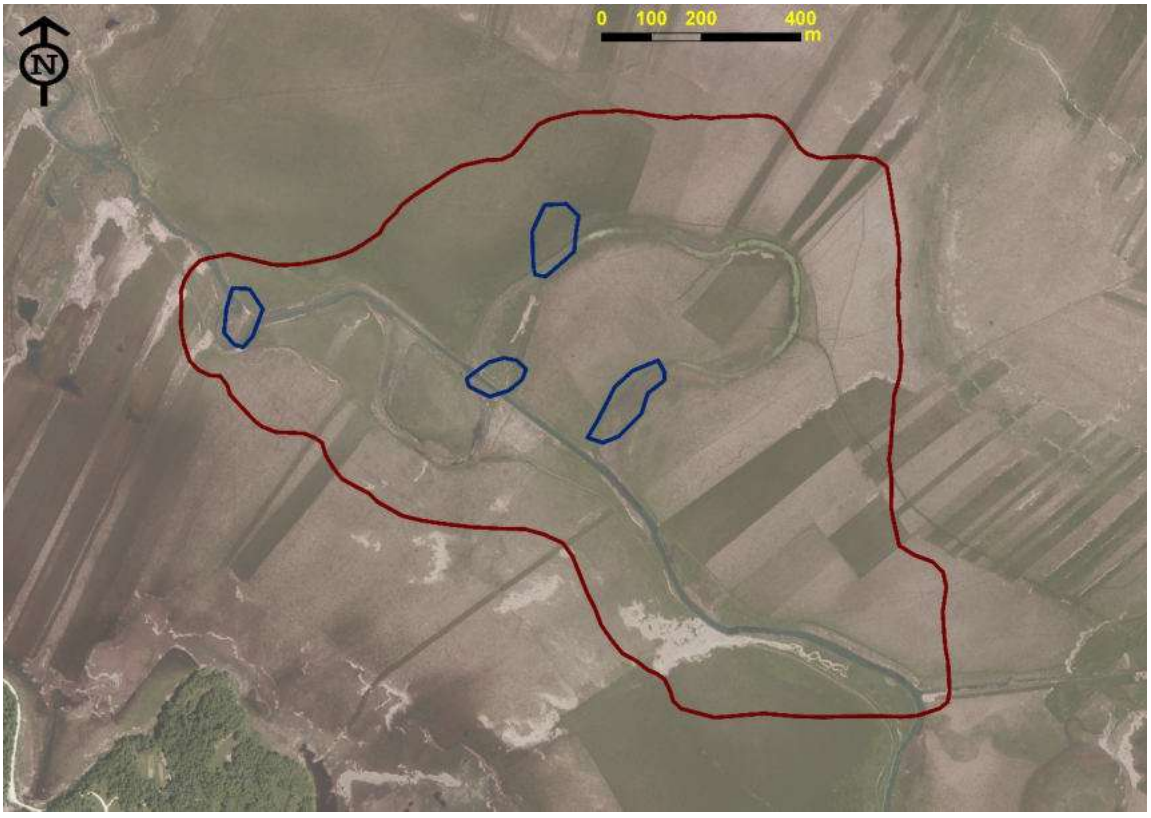
Slika 13: Teritorij pritlikave tukalice *Zapornia pusilla* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

Slika 14: Teritorij reglje *Spatula querquedula* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

Slika 15: Teritoriji mokoža *Rallus aquaticus* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

Slika 16: Teritoriji malega ponirka *Tachybaptus ruficollis* v mirni coni za bobnarico v letu 2019

VIRI

Bibby C.J., Burgess N.D., Hill D.A., Mustoe S. (2000): Bird Census Techniques, 2nd edn. Academic Press, London.

Božič L. (2000): Bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*. Acrocephalus 21 (102/103): 275–288.

Tome D. (2019): Bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*. pp. 330–331. In: Mihelič T., Kmecl P., Denac K., Koce U., Vrezec A., Denac D. (eds.): Atlas ptic Slovenije. Popis gnezdilk 2002–2017. DOPPS, Ljubljana.

Priloga 1: Zadnja stran obrazca za kartirni popis, s kodami aktivnosti

DOPPS	Datum:		KRATKO NAVODILO • v sklopu enega popisa moramo obiskati vse točke na DOF-u • te točke so med seboj oddaljene 100 metrov • pri obiskih lahko smiselno izkoriščamo poljske poti, a pazimo, da se točkam čimbolj približamo (vsekakor nismo dlje od 50 m) • ne popisujemo v slabem in vetrovnem vremenu • popis poteka max. do 10h zjutraj • najbolje je vpisovati s tankim, vodoodpornim pisalom • uporabljamo 4-črkovno kodo za vrste • vsako ploskev je treba popisati 6x v sezoni od 15.4.-30.6. (4x podnevi in 2x ponoči) • med popisi naj bo najmanj 7 dni
	Ura od:		
	Ura do:		
	Popisal:		
	Št. popisa:		

Šifrant vrst		Šifrant aktivnosti	LIFE STRŽEN - POPIS MIRNE CONE
BITR	bičja trstnica	BITR, BITR♂, BITR♀, BITR♂♀	osebek, samec, samica, par, več osebkov 3BITR
BOBN	bobnarica	BITRfam	družina
GRTU	grah. tukalica	BITR	oglašanje
KOST	kostanjevka	BITR	svarilno oglašanje
LIŠČ	lišček	BITR	petje
MAPO	mali ponirek	BITR BITR	agresivno srečanje
MATU	mala tukalica	* BITR	zasedeno gnezdo
MOKO	mokož	BITR mat	nese gnezdilni material
MOTR	močvirska trstnica	BITR hra	nese hrano
POŠK	poljski škrjanec	BITR →	se oglaša in leti čez
PROS	prosnik	BITR →	poje in nato odleti
RAKA	rakar	→ BITR	prileti in nato poje
REPA	repaljščica	BITR → BITR	se premesti, neprekinjena črta označuje isto ptico
REPN	repnik	BITR – BITR	pojeta dva različna
RJSR	rjavi srakoper	BITR BITR	poje isti
RUPA	rumena pastirica	* BITR * BITR	dve različni gnezdi
SIČA	siva čaplja	BITR 2 BITR	verjetno poje isti
TRCV	trstni cvrčalec		
TRST	trstni strnad		